

KINO LUMIÈRE
V APRÍLI:

Tri dvojice výberových filmov a jeden špeciál

odporúča filmový
teoretik a publicista
Radomír D. Kokeš



Pohľad na májový program Kina Lumièr ma stavia pred ťažkú voľbu, pretože ho možno ako celok bez zvyšku rozdeliť na dve skupiny filmov: tie, ktoré by som z prvého radu naozaj cinefilného kina rád *konečne* videl, a tie, ktoré by som z prvého radu naozaj cinefilného biografu rád videl *znovu*. O nevidených filmoch rád snívam, ale nerád hovorím, a tak sa vo svojom odporúčacom výbere obmedzím na tú druhú skupinu. Ako milovník nemých filmov určite odporučím oku cteného čitateľa oba, ktoré môže v máji vidieť: *Poslednú štáciu* (r. Friedrich Wilhelm Murnau, 1924) a *Modernú dobu* (r. Charles Chaplin, 1936). Jeden z vrcholov európskej filmovej avantgardy a jeden z vrcholov klasickeho hollywoodskeho rozprávania, prvý nemý bez jediného slova, druhý nemý slovám navzdory, oba vo svojej dobe stojace akosi v centre i na okraji, oba spájajúce herecké majstrovstvo s majstrovstvom režijným, oba bez zvyšku krásne.

Ak moju prvú dvojicu filmov spájaj povedzme formát nemého filmu, druhú spája pôvod, režim a svetonázor. Ide o diela, ktoré sú mi z poľského kina morálneho nepokoja asi najbližšie, obe o moci filmového média, obe natočené tvorcami s mimoriadnym citom pre výstavbu komplexných svetov, obe reprezentujúce značne odlišné súbory umeleckých volieb: *Človek z mramoru* (r. Andrzej Wajda, 1977) a *Amatér* (r. Krzysztof Kieślowski, 1979). V oboch prípadoch sa pritom prostredníctvom mediálnej reality naznačuje hodnotovo oveta zložitejšia realita sveta ako takého, či je to objavený propagandistický dokument, alebo roztrásené 16-milimetrové záznamy amatérskeho filmára.

Tretiu dvojicu vybraných filmov združuje pre zmenu umelecká tradícia hollywoodskej kinematografie, v ktorej korenia, ktorej estetické vzorce variujú a ktorej modely fikčných svetov zvnútra rozkladajú snímky *Sunset Boulevard* (r. Billy Wilder, 1950) a *Modrý zamat* (r. David Lynch, 1986). Za honosnou fasádou sídiel hviezd i za idylickou fasádou malomestských domčekov s bielymi plotmi sa skrývajú odporné tajomstvá, na ktoré sa nazerá so zmesou očarenia, cynizmu a čierneho humoru, keď slabých mužských hrdinov manipulovaných silnými ženami skúšajú zachrániť iné silné ženy. Wilder i Lynch natočili po týchto snímkach rad ďalších, určite úspešnejších, azda provokatívnejších a všeobecne asi obľúbenejších filmov. Tak či tak mám však najradšej práve tieto dva, azda pre ich vyváženosť a nenápadnú nápaditosť.

A na záver odporučím snímku, na ktorú by som bez zaváhania zašiel do kina a znovu ju obdivoval vždy a všade, pretože ju nejde dosť milovať: *Vtedy na západe* (r. Sergio Leone, 1968). ▲



Vtedy na západe • archív SFÚ

KINO
LUMIÈRE

KINO
SLOVENSKÉHO
FILMOVÉHO
ÚSTAVU

ŠPITÁLSKA UL. 4
BRATISLAVA